

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Proteus ofte Minne-beelden verandert in Sinne-beelden

Cats, Jacob

Rotterdam, 1627

Oculi primo vincuntub

urn:nbn:de:bsz:31-101049

Movent ac turbant homines non res, sed, quas de rebus habent, opinionēs: prima ista notiones mirum est quantum valeant; nec animos semel praesudicio occupatos facile quis in integrum restituat. Novum imperium inchoantibus utilem esse clementia famam; invidiosumque principem seu bene seu male facta premere, prudenter notat Tacitus. Valet hoc sane etiam in rebus privatis. Recens conjugatos discordias, ut scopulos, vitare jubet Plutarchus, ne videlicet similitas praematura animos, antequam coaluerint, dissolvat. Qui amoris scita tradidit, amanti, primis praesertim alloquijs, ut Domina oculis ac auribus blandiatur, vehementer incumbendum putant. Scivit id, ac in usum deduxit Venus, apud Virg. quid enim Dea nescit amoris? ideoque Aeneam suum primo aspectu Didoni os humerosque Deo similem videndum exhibuit. Eodem stratagemate Iuditha primo vigiles, mox Imperatorem ipsum Assyriorum Holofernem circumvenit. Ut vidit, ut perijt, usque adeo.

DE menschen werden voor het meerendeel geleyt, niet soo seer door 'de dinghen selfs, als door de inbeeldinge die sy vāde selve in't hooft krijgen. 'tIs te verwonderen wat den eersten inval by yder een van ons al vermach, want so haest wy eens zijn inghenomen, en konnen wy nauwelijcx, om yet anders te gevoelen, gebracht werden. Voor een Prince seyt Tacitus, die eerst aen't rijk comt, ist oorboir voor eē genadich en goeder-tieren Vorst by den gemeenen roep gehouden te werden. Voor een man die nieuwelijcx eē jonge vrouwe getrouwt heeft seyt Plutarchus, ist geradē alderley scherphēy te schouwē, om de inbeeldinge van haer teergemoet t'hemwaerts te treckē. Die vande liefde handelē, schryven 'teerste gesichte en ontmoetinge sonderlinge kracht toe om hartē te stelē. Met desen treck heeft Venus de oogen van Dido, inde eerste vertooninge van harē Aeneas, Iudith het ghesichte van Holofernes t'haerder eerster gesichte vervoert en ingenomē. Letter op die't aengact.

TACIT. DE MORIB. GERM.

Primi, in omnibus praelijs, oculi vincuntur.

Lipf. Doct. Civil. lib. 5. Cap. 16.

Clamor repentinus aliquis, aut imago, aut aspectus fugā saepe exercitum implevit: & hac talia magis, quam

gladius, consternant hostem, videbisque militem vanis & inanibus magis, quam justis formidinis causis moveri.

LIVIVS.

Nihil tam leve est, quod non magne interdum rei momentum faciant.

H 2

MATH.

*Jndien u ooghe boos is, soo sal u gheheele lichaem
duyster wesen.*

AL is de felle Leeuw de koninck vande dieren,
En dat hem al het wout en alle menschen vieren,
Wint yemant niettemin het ooghe van het beest,
Sijn lijf is sonder kracht, zyn herte sonder gheest.
Siet! wat het oogh vermagh; het oogh heeft vreemde krachten,
En over ons bedrijf, en over ons ghedachten,
O! sooje tucht bemint, en schouwt den vuylen brant,
Hout doch het dertel oogh gheduerigh inden bant.

Averte oculos meos ne videant vanitatem.

Q*ui modo liber erat, victis leo servit ocellis:
Quisquis es, à victo lumine, victus eris.
Credite, peccati sunt lumina nostra fenestra,
Hac & avarities, & levis intrat amor.
Pande fores, subit hostis, & omnia cade cruentat:
Pande oculos, Satanas cordis in arce furit.
Cura sit, ô, teneri tibi ne capiantur ocelli,
Ni servum vitij subdere pectus ames.*

Regarde que la lumiere qui est en toy, ne soyent tenebres.

LE fin-rusé veneur le grand Lion attrape,
En luy gagnant les yeux, d'un voile de sa cappe;
Combien des braves gens sont par leur yeux frappez!
Noz yeux, helas! nous sont fenestres de pechez.

NEQVI